

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26.04.1973, sp. zn. 1 Cz 28/73, ECLI:CZ:NS:1973:1.CZ.28.1973.1

Číslo: 63/1974

Právní věta: Při podání návrhu na výkon soudního rozhodnutí k vymožení výživného nezletilého dítěte od rodiče může druhý z rodičů nezletilé dítě zastupovat. Dojde-li však při provádění tohoto výkonu rozhodnutí ke střetu zájmů mezi rodičem a dítětem musí být nezletilému účastníku řízení ustanoven opatrovník. Tak tomu je např. podal-li povinný rodič návrh na zastavení výkonu rozhodnutí s tím, že vymáhané výživné bylo již uhrazeno.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 26.04.1973

Spisová značka: 1 Cz 28/73

Číslo rozhodnutí: 63

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Opatrovník, Výkon rozhodnutí, Výživné, Výživné dítěte, Zastoupení

Předpisy: 94/1963 Sb. § 26 odst. 1
§ 218 odst. 1 písm. b)
§ 50 99/1963 Sb. § 94 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 63/1974 sb. rozh.

Při podání návrhu na výkon soudního rozhodnutí k vymožení výživného nezletilého dítěte od rodiče může druhý z rodičů nezletilé dítě zastupovat.

Dojde-li však při provádění tohoto výkonu rozhodnutí ke střetu zájmů mezi rodičem a dítětem musí být nezletilému účastníku řízení ustanoven opatrovník. Tak tomu je např. podal-li povinný rodič návrh na zastavení výkonu rozhodnutí s tím, že vymáhané výživné bylo již uhrazeno.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 26. 4. 1973, [1 Cz 28/73](#))

Usnesením okresního soudu v Karlových Varech byl k návrhu podanému za nezletilou D. D. její matkou nařízen výkon rozhodnutí k vydobytí nedoplatku na výživném v částce 800 Kčs a k vymáhání běžného výživného v částce 500 Kčs měsíčně.

Povinný O. D., otec nezletilé oprávněné D. D., namítal proti uvedenému usnesení, že žádné

nedoplatky na výživném nemá, naopak že má přeplaceno, a že tedy výkon rozhodnutí má být zastaven.

Vzhledem k tomu, že takto došlo ke střetu zájmů mezi nezletilou oprávněnou a jejím rodičem, ustanovil soud prvního stupně svým usnesením podle ustanovení § 37 odst. 3 zák. o rod. nezletilé oprávněné opatrovníka, a to MěstNV v K. V.

Okresní soud v Karlových Varech pak usnesením výkon rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g/ a § 269 o. s. ř. zastavil, když zjistil, že povinný žádné nedoplatky na výživném neměl.

Proti tomuto usnesení podala odvolání matka nezletilé oprávněné, které krajský soud v Plzni svým usnesením zamítl, když ustanovený opatrovník nezletilé oprávněné se k tomu odvolání za nezletilou nepřipojil. V odůvodnění tohoto usnesení odvolací soud uvedl, že ve smyslu ustanovení § 255 odst. 1 o. s. ř. jsou při výkonu rozhodnutí účastníky řízení pouze oprávněný a povinný, v projednávané věci tedy nezletilá oprávněná D. D., zastoupena opatrovníkem, a povinný O. D. Jestliže odvolání proti usnesení soudu prvního stupně podala pouze matka, která dítě v řízení nezastupovala a nebyla účastnicí řízení podle ustanovení § 255 odst. 1 o. s. ř., muselo být její odvolání zamítnuto podle ustanovení § 218 odst. 1 písm. b/ o. s. ř. a odvolací soud se obsahem tohoto odvolání nemohl zabývat, protože bylo podáno někým, kdo k němu nebyl oprávněn.

Proti tomuto usnesení soudu druhého stupně podal stížnost pro porušení zákona generální prokurátor ČSR, v níž navrhoval, aby bylo vysloveno, že jím byl porušen zákon v ustanovení § 218 odst. 1 písm. b/ o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 33 odst. 1 zák. o rod., a aby toto usnesení bylo zrušeno. Ve stížnosti bylo zdůrazněno, že vyživovací povinnost k dětem mají oba rodiče, a to i tehdy, jestliže spolu nežijí nebo jestliže jejich manželství bylo rozvedeno. V těchto případech je soud povinen podle ustanovení § 26 odst. 1 a § 50 zák. o rod. upravit jejich práva a povinnosti k dětem, zejména rozhodnout, komu budou děti svěřeny do výchovy a jak má každý z rodičů přispívat na jejich výživu. Účastníkem řízení o výživné, které má platit např. otec dítěte, je vždy i matka dítěte, které jí bylo svěřeno do výchovy. Matka je v takovém případě oprávněna a povinna v rámci svých rodičovských práv plnit povinnosti uložené jí v ustanovení § 33 odst. 1 zák. o rod., mezi něž patří též povinnost pečovat soustavně a důsledně o výživu svěřeného dítěte. Tuto výživu zajišťuje jednak výkonem osobní péče o dítě a částečně i výživným připadajícím na ni a dále výživným, které dostává od otce dítěte. V případě, že otec neplní určené výživné, je matka povinna v rámci oprávnění, jež vyplývá z ustanovení § 33 odst. 1 zák. o rod., také vymáhat na otci dlužné výživné soudním výkonem rozhodnutí. Jestliže matka může podat návrh na výkon rozhodnutí, pak musí být i účastnicí tohoto řízení. Zbavit matku možnosti být účastnicí řízení při výkonu rozhodnutí, v němž se vymáhá dlužné výživné pro nezletilé dítě, by podle názoru stížnosti pro porušení zákona znamenalo postavit ji do nevýhodnějšího postavení, než je tomu u povinného otce, který je v řízení o výkon rozhodnutí k vymožení výživného, jež má na dítě platit, účastníkem řízení.

Nejvyšší soud ČSR stížnost generálního prokurátora ČSR neshledal důvodnou a zamítl ji.

Z odůvodnění:

Jestliže soud upravuje práva a povinnosti rodičů k dítěti pro dobu po rozvodu (§ 26 odst. 1 zák. o rod.) nebo proto, že rodiče dítěte spolu nežijí (§ 50 zák. o rod.), jde v obou případech o řízení, které může být zahájeno i bez návrhu. V řízení, které může být zahájeno i bez návrhu, jsou vedle navrhovatele účastníky i ti, o jejichž právech nebo povinnostech má být v řízení jednáno (§ 94 odst. 1 o. s. ř.). Právy a povinnostmi, o nichž má být v řízení jednáno, jsou ovšem i taková práva a povinnosti, o kterých výrokem rozsudku nebude přímo rozhodnuto, ale o nichž se jedná a které výrokem soudu mohou být dotčeny. Je proto např. účastníkem řízení o výživné, které má platit otec nezletilého dítěte, vždy i matka dítěte, které jí bylo svěřeno do výchovy, i když se o jejím peněžitém

příspěvku nebo o tom, jak jej bude vyvažovat výkonem osobní péče o dítě, ve výroku rozsudku soudu nerozhoduje. V tom směru jsou závěry stížnosti pro porušení zákona správné.

Jiná je ovšem situace při soudním výkonu rozhodnutí, pokud je vymáháno výživné pro nezletilé dítě. Podle ustanovení § 255 odst. 1 o. s. ř. jsou účastníky řízení při výkonu rozhodnutí jen oprávněný a povinný, pokud občanský soudní řád 1) nestanoví jinak. Oprávněným v takové věci je tedy nezletilé dítě a povinným je rodič, který má výživné platit.

Oprávněný, který nemůže před soudem jednat samostatně, musí být zastoupen zákonným zástupcem (§ 22 o. s. ř.). Zákonnými zástupci nezletilých dětí jsou jejich rodiče (§ 36 zák. o rod.).

V zájmu urychleného podávání návrhů na výkon rozhodnutí k vydobytí výživného pro nezletilé děti uplatnila se v soudní praxi zásada, že v řízení o výkon rozhodnutí proti jednomu z rodičů k vydobytí nedoplatku na výživném a běžného výživného je oprávněn zastupovat dítě druhý rodič. 2) Vycházelo se z toho, že při podání návrhu na výkon rozhodnutí není ještě dáno nebezpečí střetu zájmů mezi rodiči a dítětem, aby bylo již v tomto stadiu třeba ustanovit opatrovníka (nyní podle ustanovení § 37 odst. 3 a § 83 odst. 1 zák. o rod.).

Podle uvedené zásady lze ovšem postupovat jen tam, kde v dalším průběhu řízení rovněž ke střetu zájmů nedochází. Jestliže však dojde ke skutečnému střetu zájmů mezi rodiči a dítětem nebo mezi dětmi navzájem, nemůže dítě zastupovat žádný z rodičů. V takových případech může dítě zastoupit jen kolizní opatrovník, který musí být dítěti ustanoven (§ 37 odst. 3 zák. o rod.). Tento opatrovník je pak povinen dítě zastupovat v rozsahu, jak určí soud, aby ochrana zájmů dítěte byla plně zajištěna (§ 84 zák. o rod.), a to bez ohledu na případné jiné zájmy některého z rodičů.

Tak je tomu např. v případech, kdy povinný rodič podá návrh na zastavení výkonu rozhodnutí s odůvodněním, že vymáhané výživné zaplatil.

V projednávané věci podala matka návrh na výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy otce dítěte. Vzhledem k tomu, že došlo k závažným rozporům v údajích rodičů o zaplaceném výživném, ustanovil soud prvního stupně opatrovníkem nezletilé oprávněné D. D. ve smyslu ustanovení § 37 odst. 3 zák. o rod. MěstNV v K. V. V dalším průběhu řízení nebyl žádný z rodičů oprávněn dítě v tomto řízení zastupovat. Podala-li tedy matka nezletilé D. D. odvolání proti usnesení soudu prvního stupně o zastavení výkonu rozhodnutí a ustanovený opatrovník nezletilé oprávněné se k tomuto odvolání za nezletilou nepřipojil, pak šlo o odvolání podané osobou neoprávněnou a odvolací soud musel odvolání podle ustanovení § 218 odst. 1 písm. b/ o. s. ř. zamítnout.

Jestliže tedy matka nebyla oprávněna k podání tohoto odvolání ani jako zástupkyně dítěte, ani jako účastnice řízení, pak stížnosti pro porušení zákona napadené usnesení soudu druhého stupně není v rozporu se zákonem. Nebyla proto stížnost pro porušení zákona shledána důvodnou a nezbylo než ji zamítnout.

1) Úplné znění občanského soudního řádu se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 162/1973 Sb.

2) Srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 12/1951 Sbírky rozhodnutí čs. soudů.